

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 10 Lei.
Pe jumătate de an ..... 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 286.

3715—1921.

Edict.

Preotul Dr. Ioan Felea, din Pecica română, lipsește din parohia sa de 8 (opt) luni, fără nici un concediu.

Deci provocăm pe numitul preot, ca în termen de cel mult 40 zile, să se reîntoarcă la parohie și să-și reocupe postul și oficiul; pentru-că în caz contrar, parohia dânsului se va deceta de vacantă și se va îndeplini pe calea concursului, fără a i-se da drept să recurgă la aceasta parohie.

Arad, din sed. cons. a. sen. bis. ținută în 15/28 Noembrie 1921.

Consistorul ort. român din Arad.

Nr. 3590/921.

Comunicat oficial.

Sf. Sinod episcopesc din Sibiu, cu Nr. 10 S. Ep. din 22 August 1921, ne comunică următoarea dispozițiune:

Venerat Consistor!

În legătură cu punctul 2 din hotărârea noastră dela 30 Martie a. c. Nr. 6, S. Ep. și ca întregire a aceleia Vă comunicăm că preoții cari funcționează în învățământ, ca profesori, catiheți, învățători, subvizori școlari, oficiali la Ministerul instrucțiunii sau al cultelor sunt obligați a cerceta biserica regulat, a liturghisi și a-se cumineca cât mai des, dar cel puțin la 2 luni odată, a se îmbrăca în reverenți la întruniri și la alte ocazii festive pentru a-și manifesta caracterul lor preoțesc.

Care dispozițiune prin aceasta o comunicăm tuturor celor interesați spre ști-re și conformare.

Consistorul ort. român din Arad.

Aviz!

A apărut: *Calendarul Diecezan din Arad pe anul 1922*. Conține: Cronologia, Sărbători și alte zile schimbăcioase, Posturile, Deslegări de post, Parastase oficiale, Sărbători naționale, Zile de repaus, Regentul anului, Anotimpurile, Par-tea calendaristică, Șematismul diecezei ort. rom. a Aradului, Genealogia familiei domnitoare, Taxele de poștă, telegraf și telefon, Consemnarea târgurilor din Crișana, Banat, Ardeal și vechiul regat, Timpul cât poartă animalele, Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu mai multe clișee.

Prețul unui exemplar *cu șematism* 6 Lei, iar cel *fără șematism* 4 Lei + 1 Leu 35 bani pentru francatura recomandat. *Revânzătorii beneficiază rabat*. Se poate comanda contra bani gata, sau cu rambursă, dela Librăria Diecezană din Arad.

Monografia comunei Mândruloc.

— Istoricul comunei. —

Bătuți și înfrânți turcii la anul 1684 sub zidurile Vienei, iar la 1686 recucerită și cetatea Buda, steaua lor mereu apune și prințul Eugen de Savoya cu armatele sale îi alungă din Ungaria, după o dominație de 150 de ani. Urmând lupte crâncene, turcii s'au retras peste Mureș, în Banat, ca aceasta provincă și mai departe să sufere spoliația barbară, care a adus țara la sapă de lemn. Aceasta situație e sancționată prin pacea din Carloviț dela anul 1699.

Monografia județului Arad, scrisă de Dr. Gaal Jenő, membru al academiei maghiare, arată, că în secolul al XVII. populația județului, care la anul 1564, afară de nobili, număra 55 000, s'a redus la 1800—2000 de suflete. Eră aceasta un dezastru cumplit, care nu se putea vindeca decât prin colonizări străine, că experimentările cu colonizări de unguri n'au dat rezultatele dorite.

Sârbii maltratați și ei în țara lor de barbaria turcească, au cerut și au primit încuviințarea, ca să între în Ungaria. Că aceasta încuviințare va fi fost sprijinită și de motive politice, nu mai încapă nici o îndoială; istoricii ne-au dat dovezi lămuritoare despre politica austriacă, care pe acele timpuri Ungaria, ca pe o țară per eminentiam agricolă, o privea de o provincă a sa, bună de exploatat — Zic ungurii, iar noi — o directivă politică de divizare a popoarelor.

Condițiunile colonizării fiind stabilite și primite de guvernul austriac și de sârbii și privilegiile fiind asigurate, sârbii sub conducerea metropolitului lor, Arsenie Cernovici, din Ipeș în număr de 37000—40000 intră în Ungaria, colonizați apoi prin diferite regiuni, până la Strigoniu. Aici, la noi, au ocupat malul drept al Mureșului, începând dela Păuliș, comună aproape de Radna, până la Lacul-mare și Cenad. Situată mica comună Mândruloc pe malul drept al Mureșului, jumătate cale între promontor și Arad, capitala județului, natural, sârbii s'au așezat și aici, în această comună cu 30—40 de numere de casă.

Ce a fost Mândrulocul înainte de sosirea sârbilor?

Un vâl nepătruns acopere tot trecutul îndepărtat al acestei comune și al locuitorilor ei. O tradiție, că date pozitive nu sunt până la venirea sârbilor, — spune, că locuitorii ei ar fi fost unguri și că numele comunei ar fi fost Bândor-

lak domeniu al propozitului catolic din Oroș, azi Glogovaț (Enciclopedia de I. r. Diaconoviciu). Nu este nici o probabilitate pentru aceasta tradiție, pentru-că urmă de unguri n'a rămas nici aici, nici în celelalte comune, până la Arad.

Mai verosimilă e următoarea tradiție!

Mureșul caprițios aici la Mândruloc și-a săpat cea mai largă alvie, șapte-opt kilometri, până la satul „Saradin“ (astăzi sat nemțesc „Schöndorf“), iar românii și astăzi îi zic „Sărdin“ sau „Sărghin“ sat ocupat de turci și numit așa pe turcește. Mureșul pe timpul acela eră aproape de Sărdin, malurile înalte de astăzi sunt dovezi plauzibile despre curgerea fluviului pe acelea locuri, iar dincoace de apă, pe malul drept, eră sătulețul Mândruloc.

Locuitorii erau români, de ritul ortodox și aveau și o bisericuță din grădele și tencuită cu bruci, sau bulgări de pământ. Locul ei și astăzi se numește „dâmbul bisericii“ (ungurește: domb — culme, loc mai înalt.)

De frica turcilor nu eră nici o statornicie, de aceea strămoșii noștri își zideau casele lor primitive nu în mase compacte, ci mai respirate, la un loc cincii, în'altul zece-douăsprezece de jumătate în pământ, cu ferestre din piele de oaie, cari ei le numiau „cocioabe“. Familia cea mai estinsă eră a „Huzureștilor“, astăzi aproape stinsă. Numirea e turcească, cuvântul „huzur“ înseamnă a trăi o viață comoadă, sau nomadă, precum într'adevăr eră viața lor pe acele vremuri. Apoi urmă familia „Cociobanilor“, tocmai pentru-că locuiau în „cocioabe“. Aceasta familie a folosit un rit, loc de iarbă, timp mai îndelungat și după ei și în zilele noastre se numește „ritul Cociobanilor“. Dincoace de sătuleț curgea o „ierugă“ un braț al Mureșului, până la cetatea Oroș, prin urmare satul eră între ape. Mai marele militarilor, că toți erau militari, pe o potecă din marginea acestui braț trimetea un militar cu scrisori în cetate, care mergea călare, suflând din trîmbiță, de aceea acest braț s'a numit până în zilele noastre „ieruga trîmbiții“, din care astăzi nu mai este aproape nimic.

Că zile grele amare vor fi trăit strămoșii noștri, că multă mizerie au îndurat, ne-o spune tradiția care a rămas din gura bunicilor și a bunicelelor noastre, cari le-au auzit dela părinții lor. Turcii treceau Mureșul, apoi năvăleau în sat, iar locuitorii satului nostru, cari cum au putut, s'au refugiat prin salcâmuri, ritori cu trestie și cu pipirig, cum acestea cresc pe marginea fluviilor și în locuri ritoase. Turcii rămași stăpâni pe situație, necinsteau și violau femeile și fetele, apoi jăfuiu tot ce eră mai de preț, iar oamenii ridicând capetele din trestii și din nulele, vedeau cum turcii le duc avutul. O fată mare a putut scăpa numai așa, că s'a agățat cu mâinile îndărătul ușii deschise, iar turcii intrând au consta-

tat că nu e nime înăuntrul casei. Ce momente penibile au putut fi acele!

Iată dară ș amănunte de tradiție, cari toate împreună cu celelalte militează pe lângă originea românească a satului Mândruloc. Iată suferințele acestor străbuni, popor pașnic care, pe lângă toată sălbăticia vremilor trecute și cari au mai urmat, și-a menținut limba, credința, sporând în dreptatea lui Dumnezeu și tenacitatea puterii lor de viață.

(Va urma).

Sărbătoare bisericească-școlară în comuna Păuliș.

Joi în 4/17 Noembrie a. c. s'a ținut în comuna Păuliș cercul religios al circumscripției Radna, precum și adunarea învățătoarească de toamnă a aceleiași circumscripții, ședința comună.

Dela întregirea neamului încoace poporul nostru dela sat e avut ce e drept multe sărbători naționale și politice; toate producându-i bucurie sufletească și mândrie națională; sufletul lui însă dedat de veacuri cu hrană duhovnicească a așteptat-o pe aceasta cu multă nerăbdare, căci doară ale lui au fost sărbătorile bisericești și școlare și ale lui vor rămânea și de aci încolo.

Înțelegând aceasta, doi fii modești ai neamului nostru, vechi lăptători pe tereaul bisericesc-școlar, vicepreședintele cercului religios părințele *Cornel Popescu* din Păuliș și președintele adunării învățătoarești subsecția Radna *George Pleș* inv. în Bărzava, convinși fiind ei mai întâiu, de adevărul, că ceea ce Dumnezeu a împreunat omul să nu despartă; apoi convingându-ne pe noi pe toți, că școala și biserica sunt surori nedespărțite, au contemplat și dus la îndeplinire sărbătoarea bisericească-școlară din 4/17 Nov. a c.

La oare 8 a acestei zile, uniți sufletește preoții în număr complet, învățătorii asemenea (amintesc aci cu plăcere că și învățătorii nemți din Păulișul nou au luat parte la sărberea noastră dela început până la sfârșit) dela școală am plecat la sf. biserică să luăm Duh Sfânt. Venirea Duhului Sfânt, nici n'a întârziat dovedindu-se și arătându-se prin înălțările și evlavioasele rugăciuni ale preoților secundate de glasurile pline de Duh a învățătorilor. S'a oficiat un parastas pentru eroii căzuți pe câmpurile de război și s'a slujit Sf. Maslu pentru 12 bolnavi. La finea acestora s'a rostit o predică de cătră preotul *Dimitrie Ganea* din Milova.

Plini de Duh Sfânt preoți, învățători, învățătoare, elevi de școală și eleve împreună cu oaspeții și popor am reîntors la școală. Armonia perfectă dintre președinți s'a putut vedea clar din frumoasele cuvântări de deschidere la ședinței. Fiecare a mărturisit, că se simte fericit unul că are pe preoți, celalalt că-i are pe învățători, ca oaspeți și prieteni.

Programul de muncă s'a început cu prelegerea practică: „Însămănătatea festivităților școlare“ în legătură cu serbarea de 1 Dec. 1918, de *Traian Givulescu* inv. în loc. Aceasta prelegere premeasă de „Înmul regal“ ascultat cu cuvenita evlavie, a fost o întreagă școală națională, iar „Poemul iubirii“ predat de elevii și elevele cl. V. și VI. a format el singur o sărbătoare pentru noi. Aprecierea și discuțiunile asupra prelegerii s'au făcut după amiază. Prânzul a fost comun. Un amator de fotograf văzând că adunarea noastră transpiră atâta armonie, ne-a cerut voie de a traduce și el în faptă vizibilă aceasta armonie, la ce nu ne-am împotrivit; supunându-ne deci fotografiei: preoți, în-

vățători, învățătoare, elevi și eleve laolaltă. Punct la oare 2 d. m. s'a redeschis ședința. Aprecierea și lungile discuțiuni asupra prelegerii amintite, s'au finit toate cu lauda harnicului și dibaciului învățător *Givulescu*. A urmat citirea conferinței religioase: „Cari sunt mijloacele prin cari problema religioasă ar ajunge la triumf, la cunoașterea pe deplin a lui Dumnezeu?“ de preotul *I. Evuțian*. Conferința a fost ascultată cu viu interes, ceea ce conferențiarului i-a produs mulțumire sufletească. Discuțiuni asupra ei nu s'au făcut. A urmat prelegere practică: „Lucru manual“ împletirea unei ștergătoare de picioare — din material de papură — de tină — învățător din Bărzava *Cornel Sireș*. Prelegerea a dezvoltat un viu interes atât între elevii ascultători, cât și între adulți. A urmat lucrarea Dlui învățător-director *Iuliu Lucaș* din Păuliș „Gramatica în școlile primare“, Dl inv. *Lucaș* arată dibăcie pedagogică, studiu și râvnă spre o cât mai bună educație în școlile noastre primare.

La oare 5 d. m. domniile prezidenți în cuvinte calde își exprimă bucuria, că am putut pe trece ziua de azi în muncă armonioasă. doresc binele tuturor și închid ședința.

Moralul acestei sărbători e mare. Poporul a văzut azi pe conducătorii săi, mai tari ca altădată, căci au fost una, a văzut cu ochii pentru cine luptă și muncește preotul și învățătorul. Biserica și școala de pe valea Mureșului au făcut azi un pas norocos înainte.

Doritorii de bine a bisericii și școlii românești să ne urmeze.

Ioan Evuțian,
preot.

Către fruntașii comunelor noastre.

Comitetele locale (sătești și orășenești) de împroprietărire vor avea să se ocupe, în timp apropiat, cu toate chestiile, referitor la Reforma agrară din Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș.

În conformitate cu dispozițiile prevăzute în articolele 1, 4, 40 și 114 ale numitei legi, comitetele locale de împroprietărire, în tablourile ce vor întocmi, au să destineze teren și „pentru satisfacerea trebuințelor de interes general, cultural, economic, social și educație fizică“.

Între aceste așezăminte de interes public se numără și Casele Naționale, la a cărora înfăptuire în toate satele și orașele din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș, „Asociațiunea“ („Astra“) și-a luat un angajament.

Rugăm, deci, cu toată insistența, pe domniile preoți, învățători, secretari comunali, primari ș. a. să nu scape din vedere ocazia, care nu se va mai da altădată, de a lua în tabloul de împroprietărire un teren (de cel puțin 1/4 de jugăr), la loc potrivit, și pentru Casa Națională, care, alături de Biserică și Școală, are să fie în viitor o vatră luminoasă pentru înaintarea neamului nostru, atât în privința morală, culturală și socială, cât și în cea materială, pentru că Casa Națională va avea să cuprindă în sine: biblioteca populară, sala de citire, societatea de cântări, sala pentru festivități, cooperativa, banca sătească, pavilionul de joc etc., cari toate le reclamă viitorul chiar și pentru cea din urmă comună românească.

După obținerea locului, rugăm satele noastre să se pună în legătură cu noi pentru stabilirea și începerea construirii Casei Naționale, precum și pentru înzestrarea ei cu cele trebuincioase unei Case, care va fi spre fala și folosul comunei.

Sibiu, în 8 Octombrie, 1921.

Andrei Bârseanu,
prezident.

Romul Simu,
secretar.

La Șelimbăr.

Călătorul de astăzi, venind dela Șelimbăr spre Sibiu, abia mai zărește în stânga șoselei naționale o movilă.

E mormântul eroilor căzuți pentru cea dintâi întregire națională a noastră în marea bătălie dela 18/28 Octombrie 1599, dintre *Mihaiu Viteazul* de o parte și principele *Andrei Băthory* de altă parte, — bătălie după care a urmat intrarea triumfală a celui dintâiu ca domn al tuturor Românilor în Alba-Iulia.

E în urmăre, unul din cele mai glorioase locuri pentru Români, ca și Călugărenii, Plevna, Vidinul, ori în timpul mai nou Mărășeștii.

Și totuși nimic nu arată trecătorului însemnătatea locului. Nici un monument, nici o cruce măcar cu inscripție oricât de simplă. Nimic.

Dacă va mai trece multă vreme așa, ca până acum, movița, bătută de ploii și de praf, călcată de oameni și de vite, se va face în curând una cu pământul, pierind astfel încă una din multele urme de glorie strămoșească.

Ce ar fi, deci, mai firesc, ca acum, când visul național, înfăptuit de marele voevod, *Mihaiu*, numai pe o clipă, noi îl vedem deplin realizat, să contribuim cu mic cu mare pentru a însemna, după cuviință acest loc strălucit.

Pe acest câmp al Șelimbărului, doară, venind din spre dealurile Cisnădiei și-a dovedit *Mihaiu Viteazul* superioritatea genului său militar. O parte însemnată a oștirii sale în frunte cu îndrășnețul *Baba Novac*, care atacase pe *Stefan Lazar*, unul din comandanții maghiari cei mai viteji, a început să se retragă. Retragerea lor însă ar fi demoralizat întreaga armată. Dându-și seama de însemnătatea momentului, se aruncă însuși marele căpitan în luptă, opri mai întâiu steagurile celor ce voiau să se retragă și izbi cu atâta putere armatele ungurești ale lui *Petre Husar* și *Stefan Lazar*, încât toți rămăseră uimiți de vitejia căpitanului și mulți răniți și morți acoperiau câmpia. Insuș *Lazar* murise vitejește în această luptă.

Ajutat apoi de câteva cete de Polonezi și Moldoveni neobositul luptător *Mihaiu* reîncepă bătălia cu oștirile de rezervă ale principelui *Andrei Băthory*. O ceată isteță de Moldoveni a prins însă pe însuș căpitanul suprem al oștirii maghiare *Gaspar Corniș*, ducându-l de viu înaintea lui *Mihaiu*, care-l desarmă și-l trată cu toată dragostea frățească. Faptul acesta a decurajat mult pe Unguri, cari au început să fugă. Câteva trupe poloneze din tabăra maghiară, văzând desastrul, n'au așteptat sfârșitul, ci au trecut la frații lor din tabăra lui *Mihaiu*.

Insuș principele *Andrei Băthory* n'a așteptat sfârșitul bătăliei, care s'a decis încă înainte de apusul soarelui în acea memorabilă zi de Joi, ci de pe dealurile Gușteriței din față, de unde privea decurgerea luptelor, a luat-o la fugă spre *Secuime* însoțit de peste 100 de înși, unde se știe ce sfârșit a avut. *Mihaiu Viteazul* a luat dela dușman 45 de tunuri, apoi multe steaguri, corturi, cai, arme, aur, argint și bucate. Mai rar așa pradă bogată.

A doua zi locuitorii Sibiului deschiseră larg porțile înaintea învingătorului *Mihaiu* și trimiseră oameni să adune leșurile (cadavrele) celor căzuți în luptă într'un singur mormânt mare. Din tabăra ungurească să fi fost 2027, din cea românească 1000. Alții dau cifre mai mari.

Oricum însă acest loc nu mai poate rămânea fără nici un semn de amintire. De aceea tot Românul și cetățeanul adevărat e dator să ajutore „Asociațiunea“ din Sibiu, strada Șaguna 6, cumpărând loturi dela ea ori dela băncile din centrele mai de seamă, fiindcă între scopurile acestei loterii este și acela al ridicării unui monument la Șelimbăr.

Intrarea triumfală a lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia.

Evenimentul cel mai strălucit din trecutul nostru românesc, care a luminat conștiința noastră națională în besna veacurilor trecute, ca un fulger în noaptea întunecoasă, a fost, fără îndoială, intrarea triumfală a lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia, ca cel dintâiu domn al tuturor Românilor.

Această intrare triumfală s'a întâmplat în ziua de 1 Noembrie stii nou 1599, adică în ziua tuturor Sfinților la Romano-Catolici. Episcopul romano-catolic din Alba-Iulia, Náorágyi, fostul cancelar al principelui Andreiu Báthory i-a trimis înainte cheile cetății, iar când marele voevod Mihaiu se apropiă de „poarta Sf. George” i-a reșit el însuși înainte cu o ceată aleasă de preoți, îmbrăcați în toată parada bisericească, binecuvântându-l și dorindu-i domnie lungă, curată și plină de bucurie nesfârșite. — Nu știm ce va fi răspuns voevodul și peste tot dacă a răspuns. Martorii au uitat să ne spună. Și au uitat, poate, fiindcă au fost cu totul covârșiți de impresia ce le-a făcut noul domn. Deși era de 41 de ani, Mihaiu nu arată mai mult de 36. „Cu părul ars (negru), oacheș la față, de statură înaltă și uscățiv, el avea ochi negri, culundați în cap, și privirea fioroasă — era tăcut și gânditor.” Așa îl descrie un Italian, care l-a văzut atunci. Domnul călăria pe un mândru cal sârbesc de culoare albă, frumoasă, și înaintea lui erau purtați de frâu alți opt cai cu șele și frâne aurite și argintuite. El însuși era îmbrăcat într-o mantă albă de mătase cu fire de aur țesute prin ea și mai purtând și o tunică de aceeași materie. Șoimi de aur, semnele familiei sale, închideau ca niște copcii late gura manticii, prinzându-se în ciocuri. La brâu îi atârna o sabie scurtă turcească, încovoiată în teacă de aur ce scripă de pietre scumpe. Capul i-l împodobia o căciulă unguerească cu țuf de pene negre de cocor. În picioare purta încălțăminte de piele fină gălbuie roșcată. În loc de curele îi infășurau pulpele și fluerele până la genunchi panglici de mătase galbînă, bătute în pietre scumpe. Opt trâmbițași suflau un cântec, după obiceiul turcesc, însoțiți de sunetul tobelor de metal. Altul era rândul flautiștilor și al celor ce ziceau din fluer. Pe urmă o bandă de zece Țigani cu capul gol, cântând din alăute și ghitare cântece naționale. La dreapta și la stânga Domnului mergeau pe jos câte opt pași, îmbrăcați ușor ca de fugă, flușturând încoace și încolo. În urma voevodului veneau steagurile Báthoreștilor luate ca trofee în bătăie. Apoi urmau boierii mari și mici, toți călări, și rândurile nesfârșite de ostași și de popor de rând. Se zice că pe drum Mihaiu ar fi întrebat pe Ștetan Boconi, unde crede că trebuie să tragă în gazdă? „În palatul principelui Andreiu, fără îndoială!” răspunse acesta. Mihaiu îi tăie cuvântul: „Oare și acum mai e al principelui Andreiu? Nu sunt eu învingătorul?” (Vezi mai multe la Dr. Ion Sirbu, Istoria lui Mihai Vodă Viteazul II. Răzmirițele și politica lui din afară. Partea I. 1598 până 1599. Cuprinderea Ardealului. București „Carol Göbl” 1907, pag. 338—339)

Intrarea aceasta a învingătorului Mihaiu vrea s'o eternizeze „Asociațiunea” printr'un monument ce vrea să ridice la Alba-Iulia. De aceea tot Românul și omul de bine e dator să-i dea ajutor trebuincios, cumpărând cât mai multe bilete dela loteria „Asociațiunei” din Sibiu, strada Șaguna 6, ori dela băncile mai de seamă din toate centrele, fiindcă aceeași loterie are, între altele și scopul de a da ființă vrednică acestui mare monument. * *

Cerc religios în Cermei.

În 20 Noembrie n. s'a ținut la Cermei primul cerc religios în tractul Ineu, sub conducerea P. O. D. Ioan Georgia, protopop tractual. Au luat parte preoții: A. Iancu, C. Ursuțiu, S. Bulcu, I. Popoviciu, I. Monția, M. Cosma, At. Căpitan, I. Vidrișiu, N. Manițiu, I. Cociuban, M. Goldiș și C. Magier. Înainte de masă s'a săvârșit serviciu divin, iar la sfârșit taina sf. maslu peste 14 bolnavi, a căror fete radiau de bucurie că pot primi această sf. taină din partea alor 7 preoți.

Dacă un cerc religios n'ar avea alt rezultat, decât acele lacrimi de mângâiere stoarse și din ochii acestor bolnavi, tot putem zice că a făcut mult.

Poporul nostru dispune și azi de un fond bogat de religiozitate și credință firmă în cele religioase.

Sectarismul religios nu e altceva decât dorința lui de a-și însuși învățăturile sfinte, cari dacă nu-i vor fi împărțite de noi preoți, le primește dela oricine. Dacă nu-și poate stămpăra setea în apa unui isvor curat se mulțamește și cu apa infectă a unei bălți.

Deci coborirea cât mai deasă și intensivă în mijlocul poporului nu numai că e azi datorința primordială a preotului, dar totodată cel mai bun prilej de contrapropagandă față de învățăturile greșite, sprijinite pe valuta înaltă a dolarilor americani.

Timpurile recente ne dovedesc destul de evident rostul și însemnătatea *propagandei* pe orice teren, fie politic, fie religios.

Trecând la cealaltă parte a cercului religios, amintesc, că d. m. s'a ținut în școala de stat din loc o adunare populară bine succasă. În sala arhiplină P. O. D. Ioan Georgia, protopop tractual deschide ședința printr'o vorbire bine ticluită, arătând scopul întrunirii și însemnătatea cercurilor religioase.

Di. Mihail Cosma preotul Răpsigului cu o cuvântare foarte bine întocmită a stors aplauzele tuturor arătând, că iubirea de argint este isvorul tuturor răutăților.

Di. Ioan Cociuban preot în Ineu a spus într'un mod corect rolul și însemnătatea bisericii pe pământ.

Laudă merită și di. Ioan Tau inv. dir. pentru cântările și declamațiunile executate cu elevii școlii.

Între lungi urale s'a ridicat la sfârșit ședința și cu vii emoții ne-am îndepărtat cu toții și cu acea speranță caldă 'n suflet, că înaintând tot mai mult pe această cale vom putea ajunge la liman.

Deci cu Dumnezeu tot înainte!

C. M.

INFORMAȚIUNI.

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan* s'a reintors Vineri, în 2 Dec., din București la reședința sa din Arad.

Puterea credinței. La Londra într'una din bisericile evanghelice din cartierul Notting Hill Gate, preotul Stephen Jeffeys, din districtul Wallis, predica cuvântul și credința creștină. Într'una din predicile sale, a spus mulțimii înrunte în biserică pentru rugă, că dacă dânsa se va ruga cu adevărată credință în suflet el va opera aceleași miracole ca cele din vremurile apuse ale bisericii primitive. A fost apoi adusă o femeie paralizică găsită într'o grădină dela Kensington Păstorul o ridică din fotoliu de care boala o ținuse, citi versetele sfinte împreună cu mulțimea adunată acolo și după câteva minute femeia păși cu pasul viguros prin biserică. Credincioșii au izbucnit în lacrimi la vederea acestui spectacol miraculos. Păstorul a redat unui tiner paralizic sănătatea și a însănătoșit pe un bărbat care suferea de varice.

Pavel Văgălău, fiul d-lui Nicolae Văgălău; notar cercual în Șoimoș, absolvent al Școlii noastre normale diecezane, a decedat în 26 Nov. a. c., în etate de 20 ani. O boală implacabilă i-a tăiat firul vieții spre marea daună a școlii române și spre regretul celor ce l-au cunoscut și au legat mari nădejdi de zelul, cinstea și activitatea lui în viața noastră școlară. În mormântarea regretatului tiner a avut loc în 28 Nov. servind prohodul preoții: Iosif Vuculescu Alexiu Doboș, Dimitrie Ganea, Cornel Popescu, Ilie Chebeleu și Ioan Evuțian. Cântările funebrele le-a executat corul seminarului și corul din Lipova. Odihnească în pace!

Monete metalice. Ministerul de finanțe a fost înștiințat că au intrat în țară, prin Timișoara două vagoane cu monete metalică, comandate în Elveția. Analiza nouilor monete a fost făcută și s'a constatat că aliajul „Thuna” este format din aluminiu, zinc, cupru siliciu și fier. Greutatea unei monete de 50 bani este de 19 m., m., iar la cea de 50 bani de 21 m., m., Aliajul fiind găsit bun, ministerul de finanțe a întocmit dispozițiunile pentru punerea în circulație a noiei monete. Peste câteva zile ea va fi trimisă în toate părțile țării, prin administrațiile financiare.

Pedeapsa lui D-zeu. Ziarul „Neue Züricher Nachrichten” din Baden, ne aduce la cunoștință generală fapta unor tineri lucrători de uzine, faptă care avu un trist episod. În Waldshut-Baden niște tineri lucrători se opriră în fața unei mici troițe aflate în drum. Unui din acești tineri se apropie de troiță, scoase pe Hristos de pe cruce și îl bătu din nou cu capul în jos, în timp ce amicii săi blestău și înjurau. Două zile mai târziu lucrătorii dela uzinele din Waldshut au asistat la un spectacol îngrozitor: rânărul profanator de cruce fu prins de o mașină și târât cu capul în jos între două roate unde a fost omorât.

Desființarea directoratului de instrucție. Di. Popa Lizeanu, a sosit săptămâna trecută la Cuj pentru a lua în primire arhiva directoratului de instrucție și a o transporta la București. Prin desființarea directoratului mai sus amintit se vor da atribuțiuni mai largi direcțiunilor regionale ale învățământului și anume: 1. Aprobarea ordonanțurilor de plată pentru reparațiuni de școli precum și a lefurilor. 2. Supravegherea și inspectarea revizoratelor școlare ceea ce până acum se face numai de directorat. 3. Controlul școlilor normale. Se înființează pe lângă fiecare direcțiune regională un birou administrativ și un birou al ordonanțurilor.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională gr. or. română din Mănaștir, tractul Belințului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.” Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Locuință în natură, constătătoare din 2 chilii, cuină, cămară și apartanătoarele supraedificate cu 1/2 jugh. grădină de legume. 2. În bani gata din casa cultului 450 lei. 3. Întregirea dela stat, pentru care însă comuna nu garantează. 4. 10 metri lemne adusă în curtea școlii, din care e a-se încălzi și sala de învățământ. 5. Dela înmormântări unde va fi poftit 5 lei, cu liturgie 10 lei, până ține scumpetea. 6. Pentru scripturistica 50 lei. 7. Pentru conferențe inv. 50 lei, dacă participă.

Alesul e obligat să conducă cantoratul în s. biserică, să instrueze elevi cântările bisericesti și cele liturgice și să-i conducă regulat la s. biserică.

Reflecții la acest post sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale înscrute cu documentele prescise comitetului parohial din Mănaștir (posta și gara în loc), juț. C.-Severin, pe calea oficiului protopresbiterial din Belinț, (jud. Timiș), având a-se prezenta într'o Duminică s'au sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic și a face cunoștință poporului.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

În conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 3287/1921 pentru deplinirea parohiei devenită vacantă prin trecerea în deficiență a preotului Iosif Cimponer din **Petriș** să publică din nou concurs din oficiu, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul of. „Biserica și Școala.”

Parohia e de clasa II. în lipsă de concurenți de aceasta clasă să vor admite și cei cu calificare de a III. cl.

Alesul va beneficia de: a) sesiunea parohială competentă; b) birul legal; c) stolele legate; d) eventuale întregire dela stat.

Alesul va suporta toate dările după venitele par. va catehiza la școalele parohiale primare din loc fără alta remunerație.

Reflecții la acest post recursele lor adresate comitetului parohial din **Petriș**, ajustate cu documentele necesar să-le înainteze oficiului protopopesc din **Radna** în termenul concursual în care restimp, pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului tractual, dovedind, că întrunesc condițiunile concursului, vor avea să se prezinte în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie. Întrucât reflecții vor fi din altă dieceză, vor avea să dovedească, că au consimțământul Consistorului respective al Episcopului diecezan.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: **Procopiu Givulescu** protopresbiter.

—□—

1—3

Conform. ord. lui Ven. Cons. diecezan de sub Nr. 2950/1921. prin aceasta se escrie concurs pentru indeplinirea postului de învățătoare vacant dela școalele ort. române din **B.-Comloș** cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salar dela comuna bisericească 750 lei. Restul dela stat. 2. Bani de cortel 120 lei. Comuna bisericească însă i-și susține dreptul ca cortelul învățătoare să-l poată da în natură când va afla în comună locuință corăspunzătoare, ori va putea zidi cortel învățătoresc. 3. Pentru intrunirile didactice confesionale 50 lei. 4. Învățătoarea aleasă are să propună în școală lucrul de mână, și să conducă elevele în Duminică și sărbători la sf. biserică și se propună elevelor cântarea bisericească prescrisă. Pentru instrucția la școala de repetiție nu poate pretinde remunerație separată. 5. Recurserile adresate comitetului parohial gr. or. român din **B.-Comloș** și ajustate cu extras de botez, diploma de învățătoare și eventualele atestate de serviciu sunt a se înainta Prea on. of. protopopesc gr. or. român din **B.-Comloș**.

Reflecțiile la acest post vor avea să se prezinte în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din **B.-Comloș** pentru a face cunoștință cu poporul.

Din ședința comitetului parohial ort. rom. din **B.-Comloș** ținută la 11/24 Iunie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: **Dr. Ștefan Cio-rioiu** protopop.

—□—

2—3

Pentru indeplinirea parohiei vacante **Dieci**, tract **Buteni**, se escrie concurs cu termen de **30 zile**.

Dotăția: 1. Sesiua parohială. 2. Doauă intravilan. 3. Până când va fi casă parohială, parohia se îngrijește de locuință. 4. Birul și stolele legale. 5. Intregire de dotăție dela stat.

Dările publice după beneficiul său le va solvi alesul și va catehiza la școala confesională din loc fără remunerație.

Parohia este de clasa I. dar conform concl. 3254/921 sunt admiși concurenți și cu calificare de cl III-a.

Reflecții sunt poftiți a se acomoda dispozițiilor Regulamentului pentru parohii.

Reflecții din alte dieceze trebuie să dovedească consensul V. Cons. arădan, că pot reflecta la acesta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegerea cu: **F. Roxin**, ppter.

—□—

2—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ortodoxă română din **Bencecul-român** protopresbiteratul **Vinga**, se publică

concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. 500 lei din cassa culturală, iar întregirea de salar până la suma fixată prin lege se va cere dela stat. 2. Cvarțir corăspunzător: 2 odăi, 1 bucătărie, 1 cămară cu supraedificate și grădina școalei. 3. Pentru scripturistica învățătoarească 20 lei. 4. Pentru conferința învățătoarească 20 lei. 5. Pentru cantorat și conducerea corului va primi dela comuna bisericească 10 q grâu, 6 q cucuruz, 8 metri lemne de foc și jughere livadă.

Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică. Învățătorul ales va avea să conducă elevii regulat la sf. biserică pe cari îi va instrui în cântările bisericești și cu care va cânta răspunsurile liturgice și va avea să conducă strana. Va instrui și va conduce școala de repetiție. De curățirea locuinței învățătoarești pe dinlăuntru se va îngriji alesul, iar de curățirea și încălzirea saiei de învățământ și de curator se va îngriji comuna bisericească

Recurserile ajustate cu documentele recerute și anume. Estras de botez, diplomă de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aici adresate Comitetului parohial din **Bencecul-român**, se vor înainta oficiului protopopesc gr. or. român din **Vinga** în termenul concursual, sub care durată reflecții au să se prezinte în sf. biserică din **Bencecul-român** în cutare Duminică ori Sărbătoare pentru a-și arăta desteritatea în cele cantonale.

Dat în ședința extraordinară a Comitetului parohial român ortodox din **Bencecul-român** la 26 Septembrie (9 Octombrie) 1921.

Remus Chendi m. p. preș. com. par., Petru Bogdan, m. p. notar al com. par.

În conformitate cu: **Dr. P. Țiucra** m. p. protopop.

—□—

2—3

Pentru întregirea parohiei devenite vacante (în urma strămutării fostului paroh **Petru Mihuța** la **Vădas**), amăsurat ord. Consist. Nr. 2857/921, se publică de nou concurs la parohia **Pleşcuța**, cu filia **Guravăii** ppresbiteratul **Hălmagiuului**, județul **Arad**, cu termen de **30 zile** dela prima apariție a concursului în „Biserica și Școala” organul of. din **Arad**.

Emolumentele sunt:

1) Stolele legale dela botezuri, cununii și înmormântări; 2) Birul parohial atât din matra cât și din filie 15 litre de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă (**Pleşcuța 92** **Guravăii 72**) în natură adus la casa preotului de credincioși contribuenți, ori la învoiala reciprocă a preotului și a credincioșilor prețul de piață în timpul solvirii acelu bir; 3) Ajutorul de stat conform calificăției preotului, pentru care însă parohia nu garantează; 4) Casă parohială nu este, alesul va trebui să-și închirieze una pe speșele sale până la alte dispoziții.

Alesul va avea să catehizeze fără alta remunerație la școala primară de stat din loc, Parohia e de clasa III.

Doritori de a ocupa acest post sunt poftiți, să-și subștearnă recursele lor ajustate conform regulamentului p. par. și adresate comitetului par. din **Pleşcuța**, pe calea oficiului protopopesc al **Hălmagiuului**, în termenul de sus; totodată să se prezenteze în vre-o Duminică ori sărbătoare în bisericile din matra și filie spre a servi sf. liturgie, respective a cuvânta cu prealabila învoire a protopresbiterului.

Recurenți din alta dieceză sunt poftiți să-și prezenteze legitimația dela P. S. Dl Episcop diecezan spre a dovedi că au dreptul de a recurge la parohia din dieceza noastră.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Cornel Lazar**, ss. protopresb. tract.

—□—

3—3

Pentru indeplinirea parohiei de clasa III. din **Holtmizeș** ppresb. **Hălmagiuului** se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție a acestuia în „Biserica și Școala.”

a) Sesiua parohială în estenziune de 13 jugh. 1380 stăngeni patrați, de pe care dările publice, ecvivalentul etc. va avea să le solvească alesul.

b) Birul parohial câte 1 măsură de cucuruz sfărmat în natură, adusă la locuința preotului, de fiecare număr de casă.

c) Stolele legale, dela înmormântări, botezuri și cununii.

d) Nefiind casă parohială, până când va fi în stare să edifice una parohia va închiria pe speșele sale o casă acomodată cu grădină și supra edificate.

e) Intregire dela stat conform calificăției preotului ales, pentru care însă parohia nu ia nici o răspundere.

Alesul va fi îndatorat să catehizeze regulat în școala gr. ort. rom. primară din loc, fără altă remunerație dela parohie.

Doritori de a ocupa acest post sunt poftiți ca recurserile lor ajustate cu toate documentele prescise și eventuale atestate de servicii iar cei din altă dieceză având să producă și act de consimțământ dela V. Consistor diec. din **Arad** respective dela P. S. S. Dl Episcop diecezan, adresate comitetului parohial din **Holtmizeș**, să-le subșteară oficiului ppresbiterat gr.-or. român din **Hălmagiu** până la termenul susindicat. Totodată pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamentul p. parohii recurenți sunt poftiți a se prezenta în sf. biserică din loc în vre-o duminică ori sărbătoare spre a servi respective cuvânta spre a face cunoștință poporului.

Din ședința comitetului par. din **Holtmizeș** ținută la 13/26 Oct. 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Cornel Lazar** ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru indeplinirea parohiei **Iosași** cu filia **Iosășel-Baltele** din protopresbiteratul **Hălmagiuului** devenită vacantă prin decedarea fostului paroh. **Gh. Costina**, să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție a acestuia în foaia of. „Biserica și Școala.”

Parohia e de clasa III.

Emolumentele sunt: Sesiua parohială și intravilanul, circa 14 jughere pământ arător și fână, după care dările publice va avea să le solvească preotul. 2. Birul parohial de fiecare număr de casă câte una măsură de cucuruz sfărmat, dela matra și filie peste tot 97 măsură. 3. Stolele legale dela înmormântări, boteze și cununii. 4. Casă parohială nu este. 5. Ajutorul de stat, pentru care însă parohie nu ia răspundere.

Alesul paroh va fi îndatorat să catehizeze la școala din parohia matra or filie.

Reflecții sunt poftiți a-și înainta, cererile de concurs ajustate conform Reg. p. par. cu toate documentele prescise, adresate comitetului par. deacolo, în termenul de sus. Oficiului protopresbiterat gr. ort. rom. din **Hălmagiu**.

Din ședința comitetului par. ținută în **Iosași** la 5 Sept. 1921.

În conțelegere cu mine: **Cornel Lazar** protopresbiter.

—□—

3—3

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoștința on. public, că

Croitoria Diecezană

(Strada **Eminescu** Nr. 35) și-a reinceput activitatea.

Pimește

pentru renovare, transformare, întoarcere: haine civile și îmbrăcăminte preoțești. Confeționează: haine civile, ornate bisericești, prapori, steaguri, epitafe, perdele, măsaie etc. etc. :: :: prompt și pe lângă prețuri convenabile.

Cu stimă:

Librăria Diecezană, Arad.

Cenzurat: **V. D Â R L E A.**